ناوەندی لێکۆڵینەوەی سۆسیالیستیی-کوردستان

کورتەیەك لە ژیاننامەی ڕۆزا لوکسمبۆرگ

تۆنی کلیف

وەرگێڕانی
ئازاد ئارمان

کورتەیەك لە ژیاننامەی رۆزا لوکسمبۆرگ

ناوەندی لێکۆڵینەوەی سۆسیالیستیی-کوردستان

ناوی کتێب: کورتەیەك لە ژیاننامەی رۆزا لوکسمبۆرگ

نوسەر: تۆنی کلیف

وەرگێڕانی: ئازاد ئارمان

بڵاوکەرەوە: ماڵپەڕی سۆسیالیزمی ئەنتەرناسیۆنال (isk21.org)

لە بەرهەمەکانی: ناوەندی لێکۆڵینەوەی سۆسیالیستیی-کوردستان

ساڵی بڵاوکردنەوە: ٢٠١٧

رۆزا لۆکسمبورگ له ٥ی مارسی ١٨٧١ دا، لەشارۆچکەیەکی بچووک بەناوی زامۆسک لەپۆلەندا لەدایک بووە (لە ١٩١٩/٠١/١٥لەلایەن دەوڵەتی ئەلمانیاوە تیرۆر کراوە- وەرگێر). هەر لەسەرەتای لاویەتی یەوە چالاکوانێکی بەردەوام بوو لە ناو بزووتنەوەی سۆسیالیستی دا و پەیوەندی کرد بە پارتێکی شۆڕشگێر بە ناوی "پرۆلیتاریا"، کە لە ساڵی ١٨٨٢ دا دامەزرابوو، دەوروبەری ٢١ ساڵ بەر لەدروست بوونی پارتی سۆسیالیستی دیموکراتی روسیا (بەلشەفیک-مەنشەفیک) دەستی بەکار کردن کردبوو. پرۆلیتاریا لەسەرەتاوە لەبارەی پرەنسیپ و پرۆگرامەوە چەند هەنگاو لە پێش بزووتنەوەی

شۆڕشگێرانەی روسیا بوو. لەو کات دا بزووتنەوەی شۆڕشگێرانە لە ڕوسیادا هێشا بەسترابۆوە بە کارو چالاکی تیرۆری فەردییەوە، کە بەشێک لە ڕۆشنبیرانی قارەمان پێی هەڵدەستان. بەڵام پرۆلیتاریا لەساڵی ١٨٨٦دا کاری ڕێکخستن و ڕابەری هەزاران کرێکاری دەکرد لە خۆپیشاندان و مانگرتن دا. سەرەڕای ئەمەش پرۆلیتاریا بەکردەوە چوار لە سەرکردەکانی تووشی لە سێدارەدان و سەربڕین هاتن. وە هەروەها ٢٣ ی تریش یان تووشی زیندانی بوون، بۆ ماوەیەکی زۆریش کاری تاقەت پروکێنیان پێ دەکردن. هەروەها سزادانی زیاتر لە٢٠٠ کرێکاری تر. تەنها بازنەیەکی بچووک لە تێکشکان رزگاریان بوو. یەکێک لەم کەسانە ڕۆزا لۆکسمبورگ بوو کە لە تەمەنی ١٦ساڵی دا پەیوەست بوو بە ڕێکخراوی پرۆلیتاریا. لەساڵی ١٨٨٩دا پۆلیس فشاری زۆری هێنا بۆ ڕۆزا تاوەکو وڵات بەجێ بهێڵێت، هاورێیانی رۆزاش ئەوایان بیر دەکردەوەو وەبەباشتریان دەزانی بچێتە دەرەوەی وڵات سودی زیاترە، نەک لە زیندان دا بێت. بۆیە ڕۆزا بریاری دا و سەفەری کرد بۆ وڵاتی سویسرا لە شاری زویرخ نیشتەجێ بوو، کە یەکێک بوو لە گرنگ ترین ئەم سەنتەرانە، بۆ کۆچبەرانی پۆلەندی و ڕوسی. هەر لەوێوە چوو بۆ زانکۆ و وانەی زانستی سروشتی، بیرکاری، ئابووری خوێند، هەروەها لەوێ بەشداری چالاکانەی بوو لە ناو بزووتنەوەی کرێکاری ناوخۆیی و بزووتنەوەی ڕۆشنبیری لە ژیانی شۆڕشگێرانی کۆچبەراندا.

گرنگتر لەمەش چەند ساڵ دواتر رۆزا لۆکسمبورگ بوو بە ڕێبەری تیوریسیۆنی پارتی سۆسیالیستی شۆڕشگێری پۆلەندا. هەروەها بوو بە یارمەتی دەری سەرەکی ڕۆژنامەی حیزب، (Sprawa Rabotnicza) کە لە پاریس چاپ دەکرا. لەساڵی ١٩٨٤ دا پارتی پرۆلیتاریا ناوی خۆی گۆری و بوو بە پارتی سۆسیالیستی دیموکراتی شانشینی پۆلەندا؛ دواى ماوەیەکی کورت لیتوانیاشی بۆ زیاد کرا. رۆزا هەر بە سەرکردەی تیوریسیونی پارتی (the SDKPL)مایەوە تاوەکو کۆتایی ژیانی.

ڕۆزا لە ئۆگێستی ساڵی ١٨٩٣دا نوێنەری حیزب بوو لە کۆنگرەی ئەنتەرناسیونالی سۆسیالیست. لێرەدا ژنێک دەبینی لەتەمەنی ٢٢ ساڵی دا، دەچێتە ناو پێشبرکێ یەک لە گەل ناسراوترین کەسانی ناو پارتێکی تری پۆلەندا، بە ناوی پارتی سۆسیالستی پۆلەندا. کە بیروباوری سەرەکی یان سەربەخۆیی پۆلەندا بوو، هەروەها ڕابەرانی کۆنی سۆسیالیزمی نێونەتەوەیی ڕێزیان دەگرد لەئەزموونەکانی پۆلەندە و هەروەها پشتیوانی کردن لە بزووتنەوەی نیشتمانی پۆلەندا رابردوویەکی قایم و نەریتێکی درێژی لە پشت بوو: لە گەل ئەوەشدا مارکس ئەنگلسیش گرنگی یان پێ داوەو تەرکیزی سیاسی یان کردۆتە سەر ئەم مەسەلەیە. سەرەرای ئەمانەش ڕۆزا لۆکسمبورگ چاونەترسانە هێرشی دەکردە سەر پارتی سۆسیالیستی پۆلەندا، تاوانبار کردنی ڕەوتی نیشتمانی بە ڕۆشنی و بە شێوەیەکی

سروشتی، بەرەنگاربوونەوەی گۆرینی کرێکاران لە ڕێگای خەباتی چینایەتی: هەروەها بەرەو روو وەستانەوەو وەرگرتنی هەڵوێستێکی جیاواز لەدەسەڵاتی کۆن پێچەوانەی دروشمی سەربەخۆیی پۆلەند.

ڕۆزا ڕووناکبیری یەکەی بە شێوەیەکی بازدان و تیژ گەشەی کرد و هیچ کەس نەی توانی بەربەستی بکات لە پەیوەست بوونی بۆ چوونە ناو قولایی و سەنتەری بزووتنەوەی کرێکارانی جهیان. لە ساڵی ١٨٩٨دا لەئەلمانیا توانی ڕێبازو ڕەوتی خۆی پێکبهێنێت.

ڕۆزا بە شێوازێکی کۆڵنەدەرانە دەستی بە نووسین کرد، و دوای ماوەیەک بوو بە یەکێک لە یارمەتیدەری سەرەکی لە گرنگترین گۆڤاری تیۆریی مارکسیستی کە ئەو کاتەدا بە ناوی (Neue Zeit). ئەو هەمیشە سەربەخۆ بوو لە ڕەخنە و بڕیارەکانی دا، هەتا لە بەرامبەر مەزنی و پایەبەرزی کەسێکی وەکو کارل کاوتسکی سەرنووسەر، کە بە باوکی مارکسیزم دەژمێردرا.

هەر وەکو (کارل کاوتسکی) دەڵێت رۆزا بۆ یەک جاریش بیروباوەری خۆی نەدەگۆری بەبێ لێکۆلینەوەو پێ سەلماندن.

ڕۆزا لۆکسمبورگ چووە ناو دڵ و دەرونی بزووتنەوەی کرێکاران لە ئەلمانیا. هەروەها یارمەتیدەری بەردەوام بوو لە چەندین ڕۆژنامەی سۆسیالیستی- لەهەندێ کات دا سەرنووسەر بوو- لەگەل

ئەوەشدا دەست نیشانی چەندین کۆبوونەوەی جەماوەری دەکرد و قسەکەرو وتاربێژی بەردەوام بوو لەسەر تەواوی ئەم باسانەی بزووتنەوەکە پێویستی پێی بوو. سەراپای، قسەکان و ووتارەکانی کاری داهێنەرانەی ڕەسەن بوون، کارەکانی ئەو دوور بوو لەسۆز. ئەو بەردەوام کراوە بوو لەگەل خوێنەرانی ، ئاسۆی بیرکردنەوەی مەزنترو بەرفراوان تر ببوو لەرابردوو.

لەو کاتەدا بزووتنەوەکە لە ئەلمانیا دابەش ببوو بۆ سەر دوو ڕەوتی سەرەکی، یەکیان ڕیفۆرمیست و ئەوی تریان شۆڕشگێر، لەگەل زیاتر بوونی هێزی پیشوو. ئەلمانیا خۆش حال بوو بەگەشەی بەردەوام لە دوای ئەزمەی سالّی ١٨٧٣دا. کرێکاران پێوانەی ژیانیان سەرکەوت بە بەردەوامی و بێ وەستان، ئەگەر بەشێنەیش بێت: یەکێتی یەکرێکاری یەکان و کۆمەڵە هەرەوەزی یەکان بەهێز تر گەشەیان دەکرد.

دژایەتی کردنی ئەم دواکەوتوویی یە، و بیروکراتی یەتی ئەم بزووتنەوانە، بەیەکەوە لە گەل زیاد بوونی نوینەرانی پەرلەمانتاری پارتی سۆسیالیستی دیموکراتی، هەروەها دوورکەوتنەوە لە شۆڕش و ئازایەتی یەکەیان دا بەو کەسانەی کە هەر ئێستا بەیانیان کردووە و جاڕیان بۆ ئەوە داوە بەرە بەرە برۆن بەرەو ڕیفۆرمیزم وەکو بیرورایی بنچینەیی یان. قسەکەری سەرەکی ئەم ڕەوتە ئیدوارد برنشتاین بوو، وەکو شاگردێکی ئەنگلس لەنێوان سالّانی ١٨٩٦-

١٨٩٨دا زنجیرەیەک وتاری نووسی لە ڕۆژنامەی Die Neue Zeit لەسەر کێشەی سۆسیالیزم، زیاتر و زیاتر بە ئاشکرا هێرشی دەکردە سەر بیروباوەری مارکسیزم. مشتومڕی تیژو بەرفراوان دەستی پێکرد. رۆزا لۆکسمبورگ تازە گەرابۆوە ناو بزووتنەوەی کرێکارانی ئەلمانیا، ڕاستەوخۆ هاتە وەڵام لەبەرگریکردن لە مارکسیزم. بە شێوەیەکی بلیمەتانەو زۆر لێزانانە هێرشی کردە سەر بڵاوبوونەوەی سەرەتانی ڕیفۆرمیزم، نامیلکەیەکی نووسی بە ناوی (ڕیفۆرمی کۆمەڵایەتی یاخود شۆڕشی کۆمەڵایەتی).

هەر زوو دوای ئەوە، سۆسیالیستی فەرەنسی میلیرەند (Millerand) چووە ناو هاوپەیمانی دەوڵەتی لەگەل پارتی سەرمایەداری. ڕۆزا لۆکسمبورگ بەدوای ئەم ئەزموونە ڕۆیشت و لەنزیکەوە لێکۆلنیەوەی لەسەر کرد و لە چەند زنجیرە وتارێکی گرنگ دا کە پەیوەندی هەبوو بەم کێشەیە بەگشتی لە پەیوەند بە بزووتنەوەی کرێکارانی فەرەنسا و مەسەلەی هاوپەیمانێتی لەگەل حکومەت. دوای شکستی ماکدۆنالد لە بەریتانیا، لە کۆماری ویمەری ئەلمانیا، هەروەها بەرەی گەلی لەفەرەنسا لەسالی ١٩٣٠دا. دوای جەنگی جهیانی دووەم و حکومەتی هاوپەیمانەکان لەهەمان وڵاتدا، ئەوە ڕۆشنە ئەم ئەنجامگیری و دەرسانەی ڕۆزا لۆکسمبورگ بەدەستی هێنا تەنیا گرنگ یەکی مێژووی نەبوو بەتەنها.

لەساڵی ١٩٠٣-١٩٠٤دا ڕۆزا لۆکسمبورگ کەوتە دیالۆگ لە گەل لینین و ئەو کەسانەی کە جیاوازی یان هەبوو لەسەر مەسەلەی نەتەوایەتی و دروست بوونی پەیکەرەی حیزب، هەروەها لەسەر پەیوەندی نێوان حیزب و چالاکی جەماوەری. دوای ساڵی ١٩٠٤ "پاراستنی قەیسەر" بریاری سێ مانگ زیندانی بۆ رۆزا براندەوە، بەڵام یەک مانگ لەزیندان مایەوە.

لەساڵی ١٩٠٥دا، لەگەل بەرپابوونی شۆڕشی یەکەمی ڕوسیا، ڕۆزا زنجیرەیەک وتارو نامیلکەی نووسی لەسەر پارتی پۆلەندا، گەشەی دا بەبیری شۆڕشی بەردەوام، هەر وەکو دیارە ئەم باسە سەربەخۆ گەشەی پێدرا لەلایەن ترۆتسکی و پارڤس، بەڵام لەو کاتەدا چەند مارکسیستی ترش باوەریان پێ بوو. لەگەل ئەوەشدا بەلشەفیک و مەنشەفیک هەر دوو لایەن، سەرەرای جیاوازی قولی نێوانیان، بروایان وابوو کە شۆڕشی ئەو کاتەی ڕوسیا لە قۆناغی شۆڕشی دیموکراتی یە. ڕۆزا قسەو باسی ئەوەی دەکرد گەشەی دونیا قۆناغی دیموکرسی بۆرژوازی تێپەراندووە و لە کۆتایی دا، یان دەسەڵاتی کرێکارانە یاخود شکستێکی تەواوە. دروشمی رۆزا ئەوە بوو " دیکتاتۆری یەتی شۆڕشگێرانەی پرۆلیتاریا لەگەل جوتیاران".

لەگەل ئەوەشدا تەنها ئەندێشە، نووسین، قسەکردن و مشتومڕ لەسەر شۆڕش بەس نەبوو بۆ رۆزا لۆکسمبورگ. دوروشمی ژیانی ئەو

ئەوەبوو، " لەسەرەتاوە کردار". سەرەرای ئەوەش لەو کاتەدا وەزعی تەندوروستی باش نەبوو،لەنزیکترین فرسەت لەدیسێمبەری ١٩٠٥دا رایکرد بۆ پۆلەندای ڕوسیا. لەو کاتەی شۆڕش لەلووتکەی خۆی دا بوو، جەماوەریش هێشتا لەچالاکی دا بوون، بەڵام ڕارابوون و لەهەمان کاتدا کۆنەپەرستیش لەبەرەوپێشچوون دا بوو. تەواوی کۆبونەوەکان قەدەغەکران، بەڵام کرێکاران هێشا لەسەنگەری خۆیانەوە کۆبوونەوەکانیان ئەنجام دەدا، لەکارگەکان کرێکاران ڕۆژنامەکانیان لێ قەدەغەکرا، بەڵام ڕۆژنامەی پارتی رۆزا لۆکسمبورگ ڕۆژانە دەردەچوو، ئەگەر چی بەنهێنیش چاپ دەکرا. لە٤ی مارسی ١٩٠٦دا ڕۆزا دەستگیر کرا بۆ ماوەی چوار مانگ. یەکەم جار زیندان و ئینجا لەقەڵایەک و دواتریش ئازاد کرا. سەرەرای ئەوەی هاونیشتمانی ئەلمانی بوو تەندورستیشی باش نەبوو، بەڵام لەم وڵاتە سنووورداشیان کرد.

شۆڕشی ڕوسیا لەساڵی ١٩٠٥، گۆشت و خوێنی دا بە ئەندێشەی ڕۆزا لۆکسمبورگ بۆ تێگەیشتی چەند ساڵێک زووتری ئەو: ئەم مانگرتنە جەماوەری یە سیاسی- ئابووری یە پێکهینانی توخمێکی بنچینەیی کرێکارانی شۆڕشگێرە لە خەباتکردن لەپێناوی دەسەڵات، جیاکردنەوەی سۆسیالیستی لەتەواوی شۆڕشەکانی رابردوودا. ئێستا فراوانکردنەوەی ئەندێشەی ئەوە لەسەر بناغەی ئەزموونی مێژووی نوێ.

قسەکردنی رۆزا لە کۆبوونەوە گشتییەکان، تاوانبار کرا بە"هاندان بۆ توندوتیژی" دوو مانگی تر چووە زیندان، ئەم جارەیان لەئەلمانیا.

ڕۆزا لۆکسمبورگ لەساڵی ١٩٠٧ دا بەشداری کرد لەکۆنگرەی ئەنتەرناسونال سۆسیالیست لەشتوتگراد. ئەو بە نوێنەرایەتی پارتی ڕوسیا و پۆلۆنیا قسەی کرد، لەسەر پێشبینی یەکان و هەڵوێستی شۆڕشگێرانەی نەگۆڕ لەبەرامبەر جەنگی ئیمپریالیستی.

لەنێوان ساڵانی ١٩٠٥-١٩١٠دا جیابوونەوەیکی بەرفراوان ڕووی دا لەنێوان ڕۆزا لۆکسمبورگ و سەرکردایەتی نێوانڕەوی SPD دا، کە کاوتسکی دەمڕاستی تیوریی یان بوو. لە پێش ئەوەشدا لە ساڵی ١٩٠٧رۆزا لۆکسمبورگ مەترسی دەربڕی لەسەر سەرکردایەتی پارت، جیاواز لەوەی بانگیان هەڵدەدا بۆ مارکسیزم، هەروەها گەرانەوەیان بەرامبەر بە هەلومەرجێک کە پێویستی بەبڕیاردانێکی چارەنووس ساز هەبوو. هاتنی ڕووداوی ساڵی ١٩١٠، بەتەواوی پەیوەندی نێوان ڕۆزا لۆکسمبورگ و کارل کاوتسکی تێکچوو لەسەر مەسەلەی شێوازی ڕێگای بە دەسەڵات گەیشتنی کرێکاران. لە ئێستادا پارتی سۆسیال دیموکرات SPD جیابوونەوەو بوون بەسێ ڕەوت و باڵی جیاواز: ڕیفۆرمیستەکان کە نوێنەرایەتی باڵی سیاسەتی ئیمپریالیستی یان دەکرد: ئەوانەی بە خۆیان دەڵێن نێوانڕەوی مارکسیستی، بەسەرکردایەتی کاوتسکی (کەڕۆزا لۆکسمبورگ

نازناوی "سەرکردەی زەلکاو"ی لێنابوو) بەقسە هێشتا خۆیان پێ رادیکالە، بەڵام دەردەکەوێ زیاتر و زیاتر بەرەو ڕێبازی پەرلەمانتاری خەبات دەکەن: باڵی شۆڕشگێریی کە ڕۆزا لۆکسمبورگ بزوێنەڕی سەرەکی بوو.

لەساڵی ١٩١٣دا ڕۆزا لۆکسمبورگ یەکێک لە گرنگترین پەرتووکە تیۆریی یەکەی خۆی بەچاپ گەیاند، **کەڵەکەبوونی سەرمایە**: بەشداری کردن لە لێکۆڵینەوەی ئابووری ئیمپریالیستی. کە بەبێ شک و گومان، یەکێکە لە گرنگترین بەشداری یەکانی بنچینەیی لە قوتابخانەی ئابووری مارکسیستی لەسەردەمانی سەرمایەوە. کە پڕە لە مەعریفە، زیرەکترین شێوازە، تیژترین لێکدانەوەیەی ڕووناکبیریی سەربەخۆیە، ئەم پەرتووکە، کە میهرینگ نووسەری ژیاننامەی مارکس دەڵێ نزیکترین پەرتووکە لە سەرمایە لە چاو هەموو بەرهەمە مارکسیستەکانی تر. کێشەی سەرەکی لە لێکۆڵینەوەکەی زۆر گرنگە بۆ تیۆریی و سیاسی: بە تایبەتی چ شتێک کاریگەری فراوانکردنی سەرمایەداری تازەدەکات لە ناوچە دواکەوتووەکان لە سەر جیاوازی یە ناوخۆییەکان و شێواندنی سەرمایەداری و جێگیر بوونی ئەم سیستەمە.

لە٢٠ی فێبریوەری ١٩١٤، ڕۆزا لۆکسمبورگ دەستگیر کرا لەسەر ئەوەی هانی سەربازانی داوە ڕاکەن لە سەربازی. لەسەر ئەساسی

دانە پالی ئەم تاوانە قسەی کردو ئەم تۆمەتانەی رەتکردەوە "ئەگەر ئەوان چاوەروانی ئەوەیان لە ئێمەیە براکانی خۆمان بکوژین فەرەنسی یەکان یاخود بیانی یەکانی تر، ئەوسا پێیان دەڵێین، "نەخێر لەژێر هیچ قەیدو شەرتێکدا." ئەم کارە ناکەین. لە دادگادا ئەو هەلگەراوە لە نوێنەرێکی گومانلێکراوەوە بۆ نوێنەری گشتی، دواتر قسەکانی ئەو بڵاوکرایەوە لە ژێر سەردێری ملیتاریزم، جەنگ و چینی کرێکار، کە یەکێک بوو لەم وروژانە سۆسیالستە شۆڕشگێرانەی سەرزەنشتکردنی ئیمپریالیزم. دادگا بڕیاری ساڵێک زیندانی دا بەسەریدا، بەڵام زیندانی کردنەکەی یەکسەر جێبەجێ نەکرا. ئەو کاتەی ژووری دادگای بەجێ هێشت، یەکسەرەو راستەوخۆ چوو بۆ کۆبوونەوەی جەماوەری دووبارە دەستی کردوە بە پروپاگەندە شۆڕشگێری یەکانی لە دژی جەنگ.

ئەو کاتەی جەنگی جیهانی یەکەم دەستی پێکرد، بەکردەوە تەواوی سەرکردەکانی پارتی سۆسیالیست وەرچەرخان بەرەو رێبازی نیشتیمانی. لە٣ ی ئۆگێستی ساڵی ١٩١٤ دا گروپی پەرلەمانی سەر بە پارتی سۆسیال- دیموکراتی ئەلمانیا کۆبوونەوەو بڕیاری یان دا دەنگ بدەت بە جەنگ بڕوابوون بەحکومەتی قەیسەر. لە١١١ نوێنەر تەنها ١٥نوێنەر یان دەنگیان لە دژیان دا. هەروەها دواتر داواکاری ئەوان رەتکرایەوە، ئەوان پێشنیازی دیسپلینی پارتی یان کرد. لە٤ی

ئۆگێستەوە تەواوی گروپی سۆسیال – دیموکرات بەیەک دەنگ دەنگی یان دا بەپالپشتی کردنی لایەنگرەکانیان. دوای چەند مانگی تر، لە٢ی دیسێمبەرەوە کارل لیبخێنت گاڵتەی کرد بەم دیسپلینە حیزبی یە کە دەنگی دا بەم بێ ویژدانی یە. ئەو تاقەکەس بوو دەنگی دا لەدژی جەنگ و لایەنگرانیان.

ئەم بڕیارە دڵرەقانەی سەرکردایەتی حیزب دەری کرد گورزێکی توند بوو درا لە ڕۆزا لۆکسمبورگ، لەگەل ئەوەشدا دوور نەکەوتەوەو وورەی بەرنەدا. لەهەمان ڕۆژدا، لە٤ ی ئۆگێست سۆسیال دیموکراتەکان چوونە ژێر ئالای حکومەتی قەیسەری، گروپێکی بچووک لە سۆسیالیستەکان کۆبوونەوە لەبالەخانەکەی و بڕیاریان دا بجەنگێن لەدژی شەڕ. ئەم گروپە ڕێکخرابوون لەلایەن ڕۆزا لۆکسمبورگ و کارل لبخێنت، فرانز میهرینگ و کلارا زیکتین، لەکۆتایی دا بوون بە "یەکێتی سپارتاکیستەکان". ڕۆزا لۆکسمبورگ نزیکەی چوار سال زۆربەی کات لە زیندانەوە درێژەی دا بە ڕابەرایەتی کاری هاندان و ڕێکخستنی شۆڕشگێرانە، و درێژەدان بە ڕێبازی ئالای بەرزی سۆسیالیزمی نێونەتەوەیی.

هەڵگیرسانی جەنگ بووە هۆی دابرانی ڕۆزا لۆکسمبورگ لە بزووتنەوەی کرێکارانی پۆلەندا، بەڵام پێویستە ئەوە قەبوول بکەین

که سەرمایەکی مەزن بوو بۆ پارتە پۆلەندی یەکەی و لایەنگیری بەردەوام بوو لە دەربڕینی ئەندێشەی سۆسیالیزمی ئەنتەرناسیونالی.

شۆڕشی ڕوسیای فێبریوەری ساڵی ١٩١٧ راست و دروستی پێشبینیەکانی ڕۆزا لۆکسمبورگی هێنایەدی سەبارەت بە سیاسەتی شۆڕشگێری بەرهەڵستکاری دژی جەنگ و خەبات لە پێناوی سەرنگوون کردنی دەوڵەتە ئیمپریالیستەکان. ڕۆزا لە زیندانەوە چاودێری ڕووداوەکانی دەکرد، و لەنزیکەوە خەریکی لێکۆلینەوە بوو لەسەر ئەزموونەکان بۆ دوارِۆژ. ئەو بەدلنیاییەوە باوەری وابوو سەرکەوتنی فێبریوەری کۆتایی خەبات نی یە، بەڵکو سەرەتایە، تەنها دەسەڵاتی کرێکاران دەتوانێ ئاشتی مسۆگەر بکات. ڕۆزا لە زیندانەوە پەیام لە دوای پەیامی بڵاودەکردەوە بۆ کرێکاران و سەربازانی ئەلمانیا لاسایی براکانتان بکەنەوە لە ڕوسیا، وەبەم شێوەیە سەرمایەداران و مشوخۆران سەرنگوون کەن، لەکاتێک دا شۆڕشی ڕوسیا بپارێزن، لەهەمان کات دا ڕێگەنەدەن لە خوێن ڕشتنی خۆتان تا مردن لەژێر دەسەلاتی بەربەریزمی سەرمایەداری.

ئەو کاتەی شۆڕشی ئۆکتۆبەر بەرپابوو، ڕۆزا لۆکسمبورگ بەگەرمی پێشوازی لیَ کرد، و پەسندی کرد لە بەرزترین قۆناغیدا. لەهەمان کاتدا ئەو باوەری بەوە نەبوو هەموو شتێک قەبوول بکات بەبی ڕەخنە لیگرتن، هەموو ئەو کارە خزمەت گوزاری یانەی بەلشەفیەکان

دەیان کرد بۆ بزووتنەوەی کرێکاری. ئەو بە ڕۆشنی پێشبینی ئەوەی دەکرد ئەگەر شۆڕشی روسیا خۆی رزگار نەکات لەو شێوێندراوانەی بۆی پێش هاتووە، کەئیفلیجی کردووە لە گەشەکردن. کە هێشتا زووە بۆ گەشەسەندن لەیەکێتی سۆڤیەت، هەروەها ئەو دەست نیشانی خالە شێوێندراوەکانی کرد، بە تایبەتی لەسەر مەسەلەی دیموکراسی.

لە٨ ی نۆڤێمبەڕی سالّی ١٩١٨دا شۆڕشی ئەلمانیا ڕۆزا لۆکسمبورگی لەزیندان ئازاد کرد. ڕۆزا بەهەموو هێز و تواناو پەرۆشی یەوە بەشداری لە شۆڕش کرد. بەلاّم بەداخەوە هێزە کۆنەپەرستەکان بەهێز بوون، بالّی ڕاستی سەرکردەکانی سۆسیال دیموکرات و جەنەرالەکانی سوپای کۆنی قەیسەر یەکیان گرت بۆ سەرکوتکردنی چینی کرێکارانی شۆڕشگێر. هەزاران کرێکار کوژران: لە١٥ی جەنیوەری ١٩١٩دا کارل لیبخینت کوژرا: لەهەمان ڕۆژدا سەربازێک بە قۆنداخی چەکەکەی کێشای بە کەللەی سەری ڕۆزا لۆکسمبورگ.

بەگیان لەدەست دانی ڕۆزا لۆکسمبورگ بزووتنەوەی کرێکاران لە جیهان بەناوبانگ ترین سەرکردەی خۆی لەدەست دا. کە ووردبین ترین بیرمەند بوو دوای مارکس ئەنگلس . وەکو میهرینگ دەلّێت، شتێکی تر نی یە، لەژیانی ئەودا، لەمردن زیاتر، ڕۆزا هەموو شتێکی بەخشی لەپێناوی ڕزگاری مرۆڤایەتی دا.

سەرنجی وەرگێڕی کوردی: ئەم نووسراوەیە چاپتەرێکە لە پەرتووکێک بەناوی ڕۆزا لۆکسمبورگ، نووسینی: (تۆنی کلیف) لەبڵاوکراوەکانی کتێبخانەی بووک مارکس.